

NEKI MOMENTI IZ RADA PARTISKE ORGANIZACIJE U BANJA-LUCI
U VREMENU OD 1925 - 1934 GODINE, PO SJEĆANJU DRUGA MAŠINOVIĆ
MEHMEDALIJE, TADA RADNIKA TVORNICE DUHANA U BANJA - LUCI.-

U 1922 godini sam završio obučarski zanat. Kao mladi radnik nisam mogao dobiti posla, tako da sam bio prisiljen da radim svakojake poslove samo da bi se izdržavao. Poslije tri godine zaposlio sam se u tvornici duhana kao fizički radnik, to jest 1. februara 1924 godine. U tvornici sam ostao na radu do 1. januara 1927 godine. Za to vrijeme radio je u ovoj tvornici Musić Idriz, Martak Štefko i Kivaš Jovo. Nekoliko mjeseci poslije mog zaposlenja prišao mi je Musić Idriz i govorio mi o teškim uslovima radnika poslije obznane. Poslije nekoliko razgovora koje smo obavili u kratkom vremenu počeo mi je davati raznu literaturu, kao što su manje brošure i slično. Već u 1925 godini počeo sam da dobijam u to vrijeme partiski list "Srp i Čekić", kao i komunističku početnicu od Buharina. U ovoj godini i početkom 1926 Idriz Musić me je povezao sa nekim djacima viših razreda gimnazije, od kojih se sjećam Fadila Maglajlića, Veljku Djordjevića i još nekih. Sa ovim drugovima sam se sastajao i saopšteno mi je da sam u SKOJ-u. Tada sam upoznat preko Musića Idriza da je formirana ćelija u kojoj sam mogao primjetiti Pavo Radana, Šeremet Akifa, Čardžić Avdu i Idriza Musića. Kao Skojevac sa ovim sam drugovima u više navrata, izuzev Šeremeta, dolazio u kontakt. Obično bi ovi drugovi razgovarali o organizaciji, radničkom pokretu, omladini itd. Iz odnosa medju ovim drugovima, nije bilo teško zapaziti da je Pavo Radan jedan od organizatora ovoga rada i da on uglavnom daje instrukcije, zadatke, povezuje ljude i saziva razne drugove na sastanke. Koliko se mogu sjetiti kroz razgovor koji sam tada vodio sa Idrizom Musićem, partijska organizacija u tvornici duhana je formirana početkom 1926 godine i njeni prvi članovi su bili Musić Idriz, Martak Štefko i Kivaš. Ovo mi je poznato na osnovu toga što sam ja bio u to vrijeme kao Skojevac zadužen za štampu i što sam istu donosio iz grada u tvornicu i obično

je predavao jednom od ovih drugova. Pod kraj 1926 godine ja sam trebao da idem na otsluženje kadrovskog roka. Još kao član Skoja obradjivan sam od nekih drugova, a naročito je za to izgleda bio zadužen Čardžić Avdo. Ovaj mi je davao razne upute, zadatke i tražio je od mene često puta i takve obaveze, koje su bile skopčane sa delikatnom odgovornošću. U novembru navedene godine primljen sam u članstvo partije u ćeliji tvornice duhana. Prisustvovao sam svega na dva sastanka kao četvrti član, a oba smo održali izvan tvornice. Po odlasku u vojsku januara 1927 držao sam i dalje vezu sa kasnijim Avdom Čardžićem, obzirom da sam vojsku služio u Banja-Luci. Od strane navedenog druga davata mi je štampa da bi je rasturao u vojnoj bolnici gdje sam služio. Po izlasku iz vojske 1928 godine u julu mjesecu uključio sam se u terensku ćeliju u kojoj su bili Hadžić Avdo, Musić Idriz, jer je i on napustio tvornicu, odnosno otpušten je iz tvornice duhana radi afere koja je prouzrokovana samoubistvom tadašnjeg direktora. U tvornici je prestala da radi partiska ćelija, jer je i poslednji njen član Martak Štefko umro, a Kivač prešao na rad u rudnik. Doznao sam kasnije, to jest u 1929 godini da su se vršile pripreme za kongres u Drezdenu i to je u vezi sa tim kod kuće Pave Radana održan jedan sastanak na kome je vršen izbor delegata za kongres. Na tome sastanku između ostalih prisustvovali su Pavo Radan, Idriz Musić, Avdo Čardžić, Veselin Masleša za koje sam ja doznao da su prisustvovali. U toj godini prije odlaska Avde Čardžića na kongres vršena su prikupljanja dobrovoljnih priloga više nego ranije, navodno za stradale drugove.

Poslije održanog kongresa partiska organizacija Banja-Luke bila je obavještena da je njen delegat Čardžić pridružio se stavu Sime Markovića i da su neki drugovi koji su se vraćali sa kongresa pohapšeni među kojima je bio i sam Čardžić. Kada je organizacija obavještena da se još više povuče u ilegalnost, jer bi moglo doći do provale od strane Čardžića. Po ovom pitanju 28 januara 1929 godine održan je sastanak u radnji Musić Idriza na kojem je prisustvovao Pavo Radan, Veso Masleša, Idriz Musić, čini mi se i Veljko Djordjević, te još 2-3 druga koji se ne sjećam, na kojem je podnio izvještaj Pavo Radan i koji se je odnosio na kongres u Drezdenu i držanje našeg delegata, povezano sa šestojanuarskom diktaturom, situacijom u zemlji i uslovima rada u to vrijeme. U diskusiji je učestvovao Veselin Masleša, koji je iznio političku situaciju u svijetu i

unutar bivše Jugoslavije, navodeći porast snaga fašizma, aročito ističući Italiju, podvlačeći stanje u Španiji, situaciju u Njemačkoj i povezivanje reakcionarnih snaga bivše Jugoslavije sa ovim pokretima. Usljed provala u zemlji i juriša policijskih snaga u izvjesnom se je osjetila stagnacija u partiskom radu u Banjaluci sve do 1931 godine. Vremena na vrijeme se je sastajalo, razgovaralo, vršena pripremanja za rad u novim uslovima, tako da je već pod konac 1931 i početkom 1932 godine počeo da oživljava rad i da se formiraju nove ćelije u gradu, kako u raznim društvima tako i industrijskim preduzećima. U 1931 godini bio sam u partiskoj ćeliji sa Kazazom Muhamedom, Idrizom Maslom i još nekim, a 1932 godine u organizaciji je bio i Franjo Sarafin, Abduselamom Blekićem, Ledom Karabegovićem i drugim. Ova ćelija je uglavnom djelovala kroz podružnice URSovih sindikata. U ljeto 1934 godine održan je plenum partije u Suturliji u Gornjem Šeheru na kojem je bilo preko 20 drugova. Sastanak je trajao cijeli dan. Na tom sastanku kao sekretar komiteta pojavio se Asim Alhodžić, a bili su prisutni Kazaz Muhamed, Maslo Idriz, Pavlić Nikica, Filipović Safet, Djordjević Veljko i drugi. Takođe je predstavljn neki drug iz Zagreba kao delegat Pokrajinskog komiteta. Na ovom plenumu ja sam lično osjetio da je došlo do neslaganja, jer se je to vidjelo da se delegati ne slažu sa izvještajem sekretara Alhodžića kojeg su delegati oštro kritikovali. Delegat je kroz svoju diskusiju osudio neke postavke u referatu nastojeći da u izvjesnom ublaži stvorenu atmosferu. Tada je izabran komitet tajnim glasanjem (listićima) u koji je izabrano staro rukovodstvo. Mi tada nismo nikak obavješteni ko je tada izabran, ali smo kasnije doznali i kroz rad osjetili da su mi došli isti u rukovodstvo. Na ovom sastanku nisu prisustvovali Pavo Radan i još neki drugovi.

A: Don. kr. B. Lulu

ABK 209 - MG - I/8